

رنجور کاشمیری

حیاتِ خودی

بجھاپنک وری
گوہ ڈیچہ لہ
مول

۱۹۶۰ء

۱۰۰۰

اکھرو پے

شالہ مار پریس
اسد اللہ غانیاری

بجھاپ خانہ
کتابت

بجھاپن و آلی
مقبول اینڈ برادر س کیگام کشمیر

کتابہ ہندوستانی حق چھ محفوظ

السانه سینه تبه پزه تبه متانه خودی

هسته ناده

یمه منصوره تبه پزه تبه متانه هستی هست

جلال بنفشه ابدی زندگی هنده باپته

”پوزونه نک” دیکه دیکه عطا کور

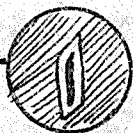
✧
 نووی شہنشاہان تعاون تھوڑ
 نڈہ پریتھ تہذیبہ نشہ گوڑہ بریو شہ
 خودایتھ پانہ پرشہ برس
 نڈہ ون آخرہ ہر اکیا جیون؟
 (اقبالؔ) ✧

فہرِس

صفحہ نمبر	عنوان	شمار
۷	انسانہ سُنْد بجر	۱
۱۱	انسان کیا گوؤ	۲
۱۲	واز خانہ واز پران - غزل	۳
۱۶	تنبیہ لاوان چھا متہن - غزل	۴
۱۸	درہ روزہ بندگی کرہ - غزل	۵
۲۳	بحیر انسانہ سُنْد	۶
۲۹	شکایت	۷
۳۷	اکھ بندہ چھ وناں خفہ دایس	۸
۵۱	ضمیر سچ تہ خفہ دی ہنر آواز	۹
۵۲	طعانتہ خوف	۱۰
۵۵	دُخ یا ژہ اگر ترود تھ	۱۱
۵۸	بیدر وہ کیا ژہ زانکھ	۱۲
۶۲	دینا نا کتہ ناؤ منہ تارہ	۱۳
۶۵	دل پن حوالہ کرہ یوم	۱۴

نمبر شمار	عنوانہ	صفحہ گنبد
۱۵	پوشانہ پوشا	۶۶
۱۶	قبر اکبرہ	۶۹
۱۷	یادنی چھوٹے زمانس	۷۲
۱۸	جان بن جانانہ بن	۷۵
۱۹	بے معنیہ زندہ روزن	۷۷

النسایہ سند بحر

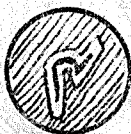
الامان اے حضرت انسان تیرے چہی بوزن تگمان
از چہ کوتا کشکش بیتھ عالمس اندر گزھان
یورہ کتبہ النسایت و چہ ہورہ کتبہ بیگانگی
دب چہ از نموش جیالت وارہ و چہ کیا چھکھ و چھان

زندگی ہندو را از زور و نتر کڈان انسان چہ از
پیردہ جہلک و چہ زٹان نوزک خیال طوفان چہ از
عقلہ ہند معراج و چہ النسایہ سند پرواز و چہ
روح آلودہ کسین مرضن دوان در مان چھان

الامان و الامان انسانه سمنر کارگیری
 فنیه طلمسم زانه کیا انسان کتره همنگری
 پیرلین تراوان ایزه ماوان بیه کران نوؤ نوؤ ایجاد
 عالمس سمنر کتره تیار انسانیه کتره مشنری

یسی نه وجهت اوس زاه تی هور احر السائنی
 یسی نه اوس زاه بوزمت تی بوو احر السائنی
 بوو کتره نالیده مشنره کتره پاهو احر حاجت مننری
 عقله مندر کتره تیز کوتا دوره نوؤ انسانیه

عالمک پر ہتھ چیریں انسانہ سُند کسب و کمال
 کائیناتک نورِ انسانی چھ علیٰ کل حال
 یس پر دُنیا ازیہ کورتا میرا اُمّ انسانہ نبی
 ابترا تا اہتا انسانہ سُند حسن و جمال

پتھ چھ تم انجام میں ہند و نہ چھ آغاز پیدائے
 حضرت انسان چھ پتھ و نہ محرم راز پیدائے
 نیم و نہ و ہمس گمانس مشر چھ انسانس علم
 و نہ بتن نوزک خیالیں ہند چھ پروان پیدائے

ریم نہ کا بہتہ انسان چھوٹے زانان تم افسانہ کہتے
 بونے انسان کن وٹے، پتھ چھوٹے تم ترانہ کہتے
 نیرونے وٹے نئی چھوٹے سیاہ چھوٹے انسان بے خبر
 ریم نہ وچھوٹے کا کتبہ وٹے میسرہ مشرچہ تم ترانہ کہتے

۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱
 ۴۹۲
 ۴۹۳
 ۴۹۴
 ۴۹۵
 ۴۹۶
 ۴۹۷
 ۴۹۸
 ۴۹۹
 ۵۰۰
 ۵۰۱
 ۵۰۲
 ۵۰۳
 ۵۰۴
 ۵۰۵
 ۵۰۶
 ۵۰۷
 ۵۰۸
 ۵۰۹
 ۵۱۰
 ۵۱۱
 ۵۱۲
 ۵۱۳
 ۵۱۴
 ۵۱۵
 ۵۱۶
 ۵۱۷
 ۵۱۸
 ۵۱۹

انسان کی گود

داناں و اعظ خراب کیا جان کیا گود
 یہ زاناں چھس فقط انسان کیا گود
 سہ زاناں دین کیا ایمان کیا گود
 یہ زاناں چھس فقط انسان کیا گود
 تیس جہاں و نہ حیدر کی تہ کینکے
 مہ اُتھر رہتھ قصہ تھوڑی دھڑکتی دیکھی
 سہ زاناں کہی تے تیخان کیا گود
 یہ زاناں چھس فقط انسان کیا گود

سہ چھپم شیدائیا زن تے نمازن
 بہ چھپس موت یارہ پسندین زلف نازن
 سہ زمانان روزہ تے رمضان کیا گوؤ
 بہ زمانان چھپس فقط انسان کیا گوؤ

تھیکان پرہیزگاری زہد و تقوا
 ہیکان چھنہ معنیس واعظ سنہ زہ
 مگر لوکن زمانان قرآن کیا گوؤ
 بہ زمانان چھپس فقط انسان کیا گوؤ

بہ چھپس فکر نہ تفریق سنو مت
 توے مستان چھپس دیوانہ گو مت
 نہ زانان کلمہ کفرستان کیا گوؤ
 بہ زانان چھپس فقط انسان کیا گوؤ

چھوڑو تھو توہم و دو گنہارہ نشہ دور
 صف دل با صفا بے کینہ رنجور
 نہ زانان رام کیا رحمان کیا گوؤ
 بہ زانان چھپس فقط انسان کیا گوؤ

غزل

راز خانان و از پیرانِ خوش اواز
روژه درناوان چُھ پرنانانِ نواز
کیا دنان؟ دُئی یافنای بے بقا
پوشه دُن عقبے چُھ تته و میرا دراز
زندگی گذراوه یس فاقن اندر
روژه سئی تته عایس منتر سرفراز
خادمین ماون تقو و کھ عقیبی مگر
پایه پالسن کتر کران بیتہ شترتہ ساز

مالِ حُکْم، درالِ موه له ناوان مکن
 حُسنِ حورن ہند تہ سوہ رگو سوہ رمو ساز
 دودہ دتہ ماچھا کھیون شریا جیون دہے
 جنش سن ز عملہ والین بے انداز
 واہ فریب کیا عجائب دتھ مکن!
 مولوی، ملہ، پیر، سوہ نراوان، نیاز
 رت خیالا عام مکھ تثنہ لاؤنگ
 خام کتھنی پلٹ لٹاوان دوکھ باز
 برہم دوان رنجورہ یم سادن سیدن
 رتھ غریبن چہتھ کھیوان تم مرھتہ مار

غزل —

تنبیه لاوان چها؛ متین زاه عشوه ناز
 با نیراون گاه طم لین کیب مله واز
 جهنمک ذر خامنی جنشک هوس
 یو خسته زانن فی الحقیقت کل مجاز
 اسه چه مولوم قصه جنشک جهنمکی
 کیا دهرم مذهب چهبه اسی زانوسه راز

اُسی چھ زاناک خون جگر وک چئوں شراب
 توپ کڈتھ کھین مس گرتھتھ مڑھ پینہ مان
 دی گلتھتھ منہ میچر ژلتھتھ رتہ بُتھتھ چلتھتھ
 و میرہ پڑ اسے بس کئی لو لُچ ہنماز
 بندگی عابد کرن زائد زہد !
 زندہ مٹر عاشق چھ تمہ نشہ بے نیاز
 بس چھ رنجورس پنہر مستی خودی
 تھنر یبادت ، پز ریاضت سوز ساند

عَنْزَلِ

دیرہ روزہ بندگی کرہ

دیرہ کیا ہمارے رہنما

بیکہ زن و نان چھ ساری

پڑی یوں اوس منصور

انسان بنتہ عری فان

سپہ تھ فنا فی اللہ

بیمہ کوئی تہ سجدہ دیکس

زچہ یسر حقیقتک نور

و چو بحر به نثر حقیقت

ظاہر مجازی مشر

دو تہ ہا طلس زہری گتھ

لاران چھ بلبلتس کیور

تبیح ، ہماڑہ ، لقوا !

مذہب چھ زائیدن کیوت

رندن قلندر نش

مستی خودی چھ دوستور

یگر یم خیال پار آوری

بخت پانہ کعبہ شہر آوری

سُئی پانہ آغہ آستہ

بہتہ کیا زہ بندہ مجبور

آسان سہل چہ لیکن

مشکل چہ سخت مشکل

فکر مقامِ اہقرین

ابدال بن سزا شود

آدم بحیاره موصوم
 ٹھہرہ دولہ پاؤں پائس
 کھوڑاں چھڑھایہ پلنے
 واران بہان میر شیور

چھنے خام جیالستان
 روشن خیال مانان
 روشن دہماغ اسن
 یم عقلہ ستر بھر پور

پہلے قہ درتس تھہ داناو
 بھگوان دھرم تہ لون دراو
 انسان بُنید مسلمان
 سپدے یہ اکھ اکس دور
 کنہیرج پترج تہ درپج
 لوچ کران ریاضت
 آداب زندگی ہندو
 زمانا پیسے چھ رنجور

جبر این نام است

زمین آسمان خود چه بالا تر خضر میونی
 چشمتش چشمتش کوه نه که چون جبر میونی
 چشمتش سوره سوره سوره میونی
 چشمتش عالم چه سوره سوره میونی
 به ادراک چشمتش چشمتش چشمتش میونی
 دروان تیره چشمتش چشمتش چشمتش میونی
 چشمتش چشمتش چشمتش چشمتش میونی
 چشمتش چشمتش چشمتش چشمتش میونی
 چشمتش چشمتش چشمتش چشمتش میونی

مہ یامت ہیوت کرن بنپن خیالن دلون تلیہ تراو
 ملک شرمندگی پتھر رودی فلکن سر کر تھہڑا
 مہ کور پاش زماں بیہ جہاں نوو نووی پاراو
 جنس آدم یار یاور ہم سفر مہیونی
 فقط رود جنس شمس چھ کھنہ اللہ ون جبر مہیونی
 جیس فشک لشعر شمس چھ کھنہ اللہ ون جبر مہیونی
 سفر مہیونی جبر مہیونی
 چھ بالا تر تشر مہیونی

مقام کبریا چرخ برین دور فلک حمیم ساز
 به دست ما و تهرینک آسمانک لاسانک راز
 چه کسایم ستم زین نو آسمان تهرینک پر دواز
 زینو آسمان گزیند گزیند تهرینک گزیند
 چمن فرنگ شیرینش چه کوه نه لاله نه بزمین
 چه بالاتر

عرش میانش
 ملک حاران گزیده جبریت غلط میانش
 بنیو و ابیس سیمیز انکار کورینده
 شش میانش
 بیست و نوری تیره تاری زدی ساری
 بیست و نوری تیره پیور مان جبر میونی
 خاک کی چپس مگر ملکن تیره پیور مان جبر میونی
 چپس قرشک بشیر شش خچ کوهه لکن جبر میونی
 تضر میونی، جبر میونی
 چھ بالان تضر میونی

فرشتن نوره کین تفرزایه عرش کن و چیتکه تمام
 نیمه رودی سجد دتد ساری ستمه عرش دین و شبام
 یکه کوهی عرش می این یار دن بوسه گری از تمام
 غرض عرشک شه شاه گود مسخر موقت میونی
 چپس فرشتک شبر عرش چپ کوه ناله وان بکر میونی
 تفر میونی بکر میونی
 چھ بالا تفر میونی

۶

پیمار جهان چس رنخ فران و اوس تہ طوفان
 جیا تک راز دان ساقی چس ستانہ بیخان
 پز منصورہ سند آوتھ و ان رنجور ان
 بجر انسانہ نہ طرز سخن سوز جب گریونی
 چس فریک نشینش چھو نہ لکھون کبر بیونی
 جگر بیونی کبر بیونی
 چھ بالائے تھن بیونی

شکایت *

*
 یاغ و داوند به ژبه کورمت چیتونه کیتونه یاتیار
 آدی تھو تھه بکین ته فکوز آدی کړنه سر مایه دار
 چشم تران بی فکده وچو وچو جانی بیم و رواج
 آدی ژبه دشمن آسونه آدی چا ژبه ظاہر شته دار

۲

اُدُر چھ فاقن مشر کلن ہوئین چھ اُدُر صابن ملن
 تیرے تاپس اُدُر دزان رشیم تہ محمل اُدُر ولن
 اُدُر چھس سانس سر ورس اُدُر جیوان شیر و شراب
 اُدُر خزان پلٹ پلٹ بہتہ شہارا اُدُر بیچان کھلن

۳

عاشقہ عشرت، تارہ لغبت، وارہ وان نان و کباب
 چھی امیرن کیت، غریبن کیت فقط رنج و عذاب
 بیتہ نظامس مشر، غریبن پلٹ طمع آسن حرام
 چھان نظام الا اللہ سی؟ اتھ گور تھم بخشن جواب

۴

رحمتِ سامانِ اُدُن، زحمتِ اُدُن کثرِ زندگی
 زندگی چھکھ توتہ سوہ چھکھ پیا ڈیڈ شرمندگی
 کارنے کیا تم، مین گرتھ ظلم احسان بدل
 چھکھ مین پوڑ شرم تے لکھ کوہ کرنے بندگی

۵

سیود وچھن، بہ روک وچھن، کیا چھایہ اللہ اکبری
 "کترہ کون" چھی لوگت کہہ چھے پڑھئی کارگیری
 کیا یہ چھایہ "سمیع البصیر" یے سیاری ہند ثبوت؟
 اُدی ترسن تریش، حقون اُدی سون خزان بُری بُری

”گرہنٹہ اڑین گیتا، اڑین قرآن“ اڑین اتھ کیا ولو؟
 بیا کہ گودو توریت، ”نجیل“ وہ فی ہیکل پارو بنو
 جان چھی پائے تہہ کرے متری پارہہ یم فتنہ کو سب
 اسی اسی ساری کئی، نہتہ بیہ اگر پڑیں سو

اتھ نظامس مشرتہ روزیا ڈنجنہ امن و اتحاد؛
 بیزہ کہتھ پآ کھڑ بیہ نیمبر انسان دین لغض و عناد
 یم ملت ماہرب بناؤ تھ یلہ تہہ دو گرتیاں کر سب
 بینھ زمینس امنہ کس پیٹھ اسنا فتنہ و فساد

۸

تھی اگر تارن تہ مارن دول چھکھ ماؤن نزن
 یی مگر زھر سی زوس جسمس غریب لکھ کی کزن
 اٹھ غریبی منتر غریبن آسنا حرص و حسد
 حسرتیچ چھکھ زندگی آخر صبر کوتا کزن

۹

چھکھ مُنترہ پاک پاش چھئی نہ کاہنہ چہتری بکار
 کیا خیر اسی؟ چھ کی کم چیز ان پاش بکار
 یا نہ چھکھ عرش بہتہ فرشیج تہ کیا اسی خبر؟
 یکہ تہ کلہم کائناتس چھکھ کنی پروردگار

۱۰

کیمیون ته حیوان علیه چھی نه نیله اده فاقه لبه چھه زانکھه نه کیا ؟
 زیون پرسن علیه چھی نه نیله اده دکه دده زانکھه نه کیا ؟
 پانه چھکه نور علی نور اسی مگر خاکي بشر !
 چھکه خه دابله شک مگر انسانیت زانکھه نه کیا ؟

۱۱

بنده حیوان استه ته انسان چھه پانس یختیار
 سوم سو تر کره ظلمه کس پر یا نس نظر اس لره یار
 چھم یزن غارت یزن جرئت، پیتر همت و نان
 پانه ره قه درت نفس مشرور یس انه لوف بهار

۱۲

سارپی و مپه دب بډین لوه کښن کڼی کره سب پټ رب
 پاڼه کره نوو دین نووی آئین کڼی شری و غرب
 موته کس کا محس مگر واکمه په چاڅی سر مایه واره
 یاد پا وکله واپه مشرا وکله تفه کڼ حساب ولسب

۱۳

پر لوی وړیا جیون هڼا وخته تر هڼن تد بیر ستر
 نوو گلستانا بناون جنتکه لقصویره ستر
 آدس مشر پاڼه کره نوو دل، دس مشر انقلاب
 عمل ستر، افسانه ستر، تحریره ستر تقریره ستر

۱۴

قسمتک مالک چھ انسان پانہ تی ثابت چھ صاف
 چھم بین دنی یا بناون پنہ اتھ ستر پاک صاف
 سووم کرن ہوار، کاستھ کھر، پنجر، پو چھتر، بجر
 نضرہ پلٹھہ والٹھ مالہ بندرہ ساوتھ کوہ قاف

۱۵

وختہ اکہ اچھناپہ ماوے وچھڑہ وہ ڈکیتھ گوہ جان
 نوو لووی دنی یا بنیومت اسہ یلہ شایان شان
 حارث منتر پکھ وچھتھ ان پانہ سنتر کارگر ی
 ژری وکھ ی چھوہ تھ ہے توگت بلاشک تی چھ جان
 (اکتوبر ۱۹۵۲ء)

آکھ بندہ چھ وان خوف دایں

(۱)

کھٹھ کتہ ژورہ ژورہ دُورہ بیو کھکھ آسمان مَنہ
 خوف دا دنا خوف دایں پلٹہ پلٹہ کتہ لاسمان مَنہ
 پِ دنی یاسون تر آوتھ جھیکھ جڑ لیتھ کوہ پوہ آسمان مَنہ
 ژوبہ پیار ان بندہ چھی ژہا ماران زمین آسمان مَنہ
 خبر آخر ژوہ ماکھ بسان گنہ روہ خان مَنہ
 خوف دا دنا خوف دایں چا فی
 شوہ پیاروہ خان مَنہ

سیه گوشتی کال شریه تره ماران نزه کس سیتی جو به چکه ماران
 دیوم پتره و به بهیم چانی دیاره وادی تم کیانه اسه ماران
 یمن چا چوین دوپ کنه سیم چه پانه رته لکن ماران
 افس پلٹھیم سفید شیلان چه رسته باز اسه تاران
 مگر کیه کیه نزه کیا اسکھ نزه یک تهنده خزان منتر
 خوف دافدا خوف دانی چانی
 چه بند تهنده خزان منتر

[illegible]

۴

عش ترا و او را تیره و قمر
خس بیچاره نظر سازد که
نشین فلان بنده نظر آرد که
غیب غافلان؟ کینه کشید که
شیر ما چه بویان؟ کینه کشید که
مبتلا باجی کرمان؟ کینه کشید که
اقتس بیچاره جواب نتر پاچه
خود داوند خف دانی چای
وین آن تیره فغان منتر

رزاقی با کثرت چه کم؟ زده غارت کیلزه چکه؟
 به منتری چھی؟ بکیر با فر پکته زده چھی کهاران؟
 پیکره و مازنه او چیس نیسی شیده کتخه چها سی پیلان؟
 چه یلیه و نه فی رحمت چا نیسی بنه کیلزه چپوه زهاران؟
 زده ون شیکه با نه نبدن له چپوه و ان مننه؟
 و کچه نیرو و کترو و چسا چپو، کترو
 نفعه دا و نافعه دای چا کترو
 چکله شوران شوده و ان مننه؟

[illegible]

[illegible]

۱۰

عجز زاری ته خاری چمن
تقو شریه لا چاری
این آشنایان شکران چمن
کشته بر داری
غوه لا ما هیو کینه
مسوین شکران چمن
مران آهی چمن
کینه با کینه چمن
صیبن نازنین شکران
خفه داود خفه داری چمن
چغیران بوستان شکران

۱۱
 سفر حضرت زریه دو چشم و ستر سمان پیکه
 زمین ترا و شد زمان ترا و شد دور لارکان پیکه
 دیش لوت گد و چه کینه ز راه بنیزان پیکه
 گد و بوزن گد و چه کینه ز راه بنیزان پیکه
 ملو پیر و نه گد و چه کینه ز راه بنیزان پیکه
 چقد و بوزن گد و چه کینه ز راه بنیزان پیکه

پیغمبرِ نبویؐ گری و ناله و سوز و غم کثرتِ کارسازی چاکری
خود دایمی، کبریا، لا اویاکی بے نیازی چاکری
جنتِ باوید و دیا و تھ سید و برید و تھ نیازی چاکری
تھو تھ کھوک جھنک لودکے چلان و تھ کارسازی چاکری
سنتھ طان اولن ما؛ دھبانہ چانین داستانِ مشر
خود داوند خود دایمی چاکری
چھ چانین داستانِ مشر

(۱۳)

خوه داوند خه وای چا فی باسان سته بابا
 نه هره لوبه اتخه وی به سوان نه هره
 نه چپس محنت نه کانه لوبه سوان نه چپس
 بهوان نیم ناوچه چپس نه کانه لوبه سوان
 چیلان و نه مسجد مندرک نه چا فی
 خوه داوند خه وای چا فی
 چیلان و نه استان مشر

۱۲

تختش نور
 تیره آمد پایده کونین زکریه بورتقن فکریه
 بخشش دل بگریخت تپه عرفان عقله منده صبر لوی
 خلیفش ایچیه چوین سنان کدر واران دنی باشیور
 تیره نای ساوگتیش ماسپده بختیور فیرینده چوین رنجور
 چچت تلیت شوره شیرین نور مبین آسمان مشنر
 نوه داوند اخوه دای چانی
 زمین آسمان مشنر

ضمیمہ چہ خودی سہر آواز

الا اے آدم خاکی تڑپہ کران بنی آف
 نفعہ دایہ بیہ خودی سہر کیا گولہ؟ چھ کیا آلا؟
 یگی زان سن پودے زینہ کیم پودہ دو گنیا ک
 کر تہ سہر لا الاء الا اللہ تری بندہ چھکھ مولا

کر تہ سہر لا الاء الا اللہ تری بندہ چھکھ مولا
 سگر پھر چھی تڑپہ پننی پان
 تڑپہ پننے زہا پچھکھ کھوڑان

(۲) پستی ناریکاری ہے
 شکا سگر اوہ کسپاش پستی ناریکاری ہے
 نری پانی پاش پستی ناریکاری ہے
 طعاندہ ہم تھاوتھیا پستی ناریکاری ہے
 خود انوش تھونہ پستی ناریکاری ہے
 خیال پانی پستی ناریکاری ہے
 پستی زوالہ پستی ناریکاری ہے

(۳)

حقیقت کیا چھتہ عشق مجازی حُسن کو و عالم
 مجاز منتر شری او آتہ چوئی حُسن چوئی نور
 ہنس کتہ چتہ کنی کتہ لہ کی زانی نشی غمت
 تڑ پانے چکھ میں قبت تہ پانے چکھ ہنہ رنہ
 و ہم ترا و ترہا یہ ہم کر دور
 و چکھ روشن نووی ہند نور

طمع تو خوف

اگر نے وعدہ جنگ آئیے کر چھپے پاسیے بنے ہیں
 سو ابھی تو ابن آسے نے کہنے پر ہم
 کون نامنے پاسیے
 فوہ دانے قہر کیوں پاسیے بنیں آسے
 کس پر زہر مسجدن مندرن سے و کس دیہ دینہ دھرم
 کس پر زہر مسجدن مندرن سے و کس دیہ دینہ دھرم

غزل

دُنیٰ یا ترہہ اگر ترووٹھ

عُقبتی تہ پیری تراوُن

ابلیسِ یلہ دُور ترووٹھ

تہ خوفِ دانتہ پیری تراوُن

لہِ خُصان تہ نفاع تراوٹھ

یلہ بے نیانہ پیدلو کہ

غمِ جہنمک تہ جہنمک

طبعاً تہ پیری تراوُن

در امت تو ای ز صابر

چشمه یله دین به غارن

ترا و تده انسان بستی

یه محرابه پیری ترا و ن

زینس نه راضی بودون

جز یک گنه تفاوته

ترا و تده گنه ناه ، تو این

یه جزایه پیری ترا و ن

زادہ و نان یلہ چھکھ
 دُریا چھ سورِ فانی
 ترا تھہ ہضم بھنگ

یہ فساتیر پری تراؤن

اوسک شاختر تھہ مگر
 رنجور ہسپد لیکھ رہبر
 تراوتھہ حیاں پریاوتھہ

یہ لواتر پری تراؤن

غزل

بیدرودہ کیا تڑہ زانکھ
 در دُک فسانہ کیا گوؤ؟
 زانکھ نہ لول کیا گوؤ؟

لوگ ترا نہ کیا گوؤ؟

بلر فامخواہ دوان تنکھ
 جھکے سیتی بارہ والین
 لوں یہ دوکھ تارن

تھارن بہانہ کیا گوؤ؟

دی چھکھ دھرم تہ زانان
دو گیارہ دین مانان
انسانہ بیاکھ انسان
زانن بے گاہ کیا گوؤ؟
ہستہ ہندو تہ بیتہ مسلمان
لوس چھ دولہ رور تھ
ننہ ونہتہ یارہ کنہش
لوس وکاتہ کیا گوؤ؟

نقوا، پنمازہ، تسبیح

فری فری تھکان چھڑاؤ

نشانیں سپہ و نینہ نخت

منہم گناہ کیا گوؤ؟

مستی، خوری، علامت

دریج چھڑاؤ لولہ والین

امہ کھوئے اون وہ ٹیکس بیچہ

آہن نشانہ کیا گوؤ؟

مستمانه برنده شیدا چه

لوس به دروه سوزس

دیوانه پانه سپدن

زانکه ازانه کیا گو و به

فرلاد بگر به رنجور

مردی مری چھ زنده روزان

امیر زنده روزی غمکی راز

زانان چھ پانه کیا گو و به

دینا تاتھ ناؤ مینہ ناؤہ

از دم چھ غنیمت لے ہمدم

اُڑی نہ نہ اسے مینہ کس اسے یارِ پگاہ

یہ اُڑی وہ میدان اُسی کو ڈبرو

تیلہ اُسی سروادہ گلزارِ پگاہ

ہے کئی دوپ یہ از گو و اُڑی کئی تام

نہ اُڑی عاشق نہ خوشی نہ اُسوش کڈ

یہ لگیںک تنہ لگتیلہ سوچو

ادہ لگیںک ترنگی اُسی تارِ پگاہ

و ہر لوگ تہ پزرک یہ میوٹھ سفر
 گوو کر یوٹھ وہے بیہ زیوٹھ متن
 یم زندگیہ آسہ آٹہ بارہ وہے
 گئیہ زندگی تہ یمن آوہ کوٹ بارگاہ
 کیا ہاوو تہ کیا تھیکہ ناووا مسر
 لگہ عملن تہ اسہ پرکھاو اگر
 وہ تھہ لوج پڑس پرکھاش کھتن
 لگہ عدلک تہ اضا فک بیلہ دربار گاہ

شبه شالیش ترس می گویید که
تقوی را بده و توبه و عفو ترا نگر
می و زه و زه تقوی ایمانک لاج
کره یادش کل سمار پگاه
سه چهر بخور می بر یکس تره
از دستها و فی یاد تو بگو راز
یم چنین فیرن مشکو پا سطر
نخ نیرن سر بازار پگاه

عزل

حوالہ دلیرس میہ دل بین حوالہ کرلوم
قبالہ غارتس زووس میہ دو قبالہ کرلوم

ممشوق چھ از لے پانہ عشقی عشق سراپا

طواف میں تندرہ میں تہ تہ خیالہ کرلوم

اگر کسی شریک دیوم سہرین یہ دور فلک بہ ٹھہرتھ

ٹھہر لو نہ پین پان تہ زراہ میہ میہ کشتہ کشتہ کرلوم

بہ جھ کیام صبح تہ شام؟ چھا انجام کینہ کا نہ آغاز

حاصل جواب میں کھنکھن تہ تہ اکے سوالہ کرلوم

کتیو دیو دزہ مارون رنجوریہ چھامان زراہ

میشتہ پانہ توکے کیشہ لہر زہر بلاس تہ ہوا کرلوم

خبر پوشانه پوشا
خبر عشقش مژ پو شانه پوشا !
به حُسنک شور و شر پوشانه پوشا

خیالِ نَه پندِ زلف پرتو پریشان
جو نشن لوله در پوشانه پوشا

چند سونش مای کفتر مژ پوشنی مژ

چمن شیران بهار کتری کران ستر

یپاری مرن تِه مادان چھ کیا تنر

بمَش یو کُن نظر پوشانه پوشا

چھ عشق و نہ تہ یس لوگ سفر بیوٹھ

یگاہ سئی کاروانس باسہ ماکر یوٹھ

وچھتھ وختک ژھوہ چرمنزل گرھتھ زیوٹھ

کئی شام و صحر پوشانہ پوشا

خارچمن چھ وختس یے خودی ہند

مہ پوشن گورٹھ مہرستی خودی ہند

مہور، زوک، شوٹھ، زہر، مہو، زندگی ہند

یہ لوگ دردِ سر پوشانہ پوشا

پیکاه شکاری زندگی هندی بر دم چھ یارو

کر وئیلہ از دیتہ، از کیا کم چھ یارو

غنیمت از غنیمت دم چھ یارو

یہ دم کیا چھم خبر پوشانہ پوشا

پیکاه کھسہ نظر ہندی موسیٰ تہ طورس

پیکاه کرہ نالہ مٹی عالم تہ نورس

پیکاه پیہ جلوہ دیتہ دلبر رنجورس

تو تمام تس دل جگر پوشانہ پوشا

غزل

قرار کبریا قرار کُنش

تہ پیار کُنش گوڑھ سپہ دار کُنش

قرارہ رؤس بے قرار چھپس دل

ہنا دس گوڑھ قرار کُنش

دوان چھ یو دوائے خودی تہ مستی

تغیر حیات الن، بحر حیاتس

سپہ زندگی مشنر عشق تہ فکر

یمن تہ گوڑھ سیکہ شمار کُنش

یہ ہے خودی آدِس چھ اگر
 گرہِ زمان چھ بیتہ موت جلال تیرسند
 کمال یُرسند چھ دُنی بیک نور
 جمال یہ تابدار سُن

جھ زندگی پشیرہ تضرِ حقیقت
 زہ آدِس از لہ چے چھ عظمت
 عقل تہ محنت چھ بیتہ علامت
 تہ دیانتک تھوڑ معیار سُن

دِیَانِ یَکاهِ یِیَ سُهْ میونِ دلیر
 چِھکانِ دتنِ مُشکِ تہِ جلوہ ماوان
 یِہِ پیارہِ ماورِشَنسِ مگرِ گوژدھ
 پِننِ مِیہِ کائِنہِ بَختِ یارِ سُن
 دِتمِ اِلہیِ تِیمَتِیِ سُهْ عارتِ
 بَکَرِ تہِ جِبرُتِ چُھ یُتھِ رِخوَرِس
 اُچھِنِ اندِریہِ رِخوڑِ نیِ ہِیو
 گوڑِ تھمِ سُهْ لوکِ خمارِ سُن

غزل

ما یو فی چہ وُنہ زما نس

بہ صبح و شام کیتیا

پریا یو فی چہ کار و نس

وُنہ نوئی مُقام کیتیا

عشقت چہ امتحان و نتہ

وارا کمال ما یو فی

نلاکھ تہ زون پریا و نتہ

پریا یو فی مُقام کیتیا

مجبور عقل چھ وپہ نس
 نہ واپہ فکرہ ہندی راز
 یو دوس چھ دولہ رڈز تھ
 لوس وہ لام کیتیا
 پیہ پیہ سہ میون دلبر
 تراؤ تھ زلف اویراں
 جس ہوش راوہ کیتین
 ین تیر دام کیتیا

دُر پاپنه وهیانه زاهد
 ایسانه کیتر عابد
 دُر زاله زالمی حرم
 گلر خاص و عام کیتیا

روزن رنجوره کویتام
 نوزگ خیال پیاران
 بوزن ملک پگاه تام
 سوزن سلام کیتیا

غنل

جان بن جانانه بن السائنه بن انسان هيو
 سن نوس سوزس سراپا بن زده نووانسان هيو
 ياره بدلاون چمه عالم نووكرن آدم تيار
 بدله نك بدلاونك زده بن نوو عنوان هيو
 نوجوالو كا شر ليو وه نفو وخته چين نظران اند
 واون وزل زده بن لكر اى بن طوفان هيو

دل جگر کر پاؤہ میانہن سیتہ باحن سیتہ یکہ
سن مہ زاہ فکرن عنن خوشترین کترہ یکسان سہ

کاٹہ غارتہ، جوش ہمت پاؤہ کر لوک سرور
زندگی ہندی راز پیچہ بن تراٹھ میون رحمن ہیو

فکر وفاقن منترہ چھینہ پڑی یاد زاہ اپرس ہمان
وچھہ رؤسل وشرس کئی کر پاؤہ تیتھہ ایمان ہیو

زانیہ ون کاہنہ خال کاثرہ زانیہ رجورن و ن

مانہ کیا منتہ لے خبر لیس آسہ کاہنہ ناوان ہیو
عابد الرحمن مکر و غلام رسول وشر و

غزل

بے معنیہ زندہ روزن
 چھپنہ زندگی تڑی یارن
 کیا پوشہ رؤس فقیرن شوب
 آسن اگر فقیری رازن
 گامی، حکیم، عالم
 شایہ چھ ہم زمانو

صبحس و نان چھمِ شام

زاناں دھن چھمِ رات

بیتہ یارہ بہ تہ زندن

زندے کھن چھ وارس

بیویون تر لیشہ کنہ پن رکتہ

الوارہ بہ تو تی واک

لوک پنیک پہ عرفان

حاصل چھ یلہ رنجورس

ادب و لٹریچر کی روستی

نثر انگلیں و زان ہوں چھ سارے

جموں و کشمیر کی انقلابی تحریک کے لیڈر

اور
کشمیری زبان کے عظیم انقلابی شاعر
راجور کا کشمیری کی تخلیقات

//=

-/50

-/25

-/15

-/30

-/15

2/25

2/25

1/75

2/-

1/-

بانگ انقلاب کشمیری

بانگ انقلاب اردو

جہاد حیات کشمیری

روح آزاد

انتظار

عیدِ مہینہ

ترتیب نگراں

وہ زنجِ دوزخ

خابِ مہینہ

پیامِ غم کشمیری

حیاتِ خودی منظوم کشمیری

★

★

★

★

★

★

★

★

★

★

غیر مطبوعہ تخلیقات

★ "پوش مشعلی" منظوم کشمیری

رباعیات، قطعات، بند اور مدرس

★ "گول گروش" منظوم کشمیری مثنوی

سکائیتی فلسفہ، جدلیاتی مادیت

★ "میںانی کہتہ" کشمیری نثر
— سوانحی حالات، سیاست کشمیر کی روداد

★ "کاروان" کشمیری نثر

— انسانی زندگی کی ارتقائی افسانوی کہانی

★ "ہم کشمیر کے عوام" منظوم اردو
— بیابان کشمیر پر تاریخی تیشلی نظم

★ "رخست" اے جہان پیر" منظوم اردو
— پرانی اور نئی دنیا کی تقویر

لفظ خاں مقبول برادران کیکام کشمیر